

AR VRAN HAG AL LOUARN

An Itron Vran, war he gwezenn kludet,
A zalc'he en he beg fourmaj gwenn.
Lan al Louarn, war e lost hir puchet,
A gomzas outi evel-hen :
- Deiz mat deoc'h, Itron Vran eus ar C'hoajoù,
Na c'hwi zo koant hirio, ha kaer ho tilhajoù !
Mardouen ! ma ouezit kanañ
'Vel ma ouezit en em ginklañ,
C'hwi zo gwir Rouanez laboused ar vro-mañ. »
Kerkent Bran ar C'hoajoù, lorc'h enni, sot atao,
Evit diskouez he mouezhig vrao,
A zigor bras he beg... Kouezhet ar fourmaj gwenn,
Tapet gant Lan en ul lamm krenn.
- Itron Vran,
Eme Dom Lan,
Ne ouiec'h ket 'ta
'Ranker atao paeañ
An enor hag ar meuleudi !
Ur gentel gaer em eus roet deoc'h-c'hwi ;
N'eo ket paeet re ger moarvat
Gant ur fourmaj leun a c'hwez-vat.
Ar vran, lostek, a douas, met diwezhadik,
Ne vije tapet mui gant an trubard Lanig.

2) AR C'HRILH HAG AR VERIENENN

Ar c'hrilh rous, e-pad an hañv
O kanañ
A voe treut he c'heusteurenn
Pa deuas ar yenijenn :
Na tamm buzhug na tamm preon,
Seurt da lakaat ouzh he staon.
Hag hi da di ar verienenn
Da grial naon ha terzhienn
Da c'houlenn da brestañ
Daou lur greun evit bevañ
Betek an nevez-amzer.

- « A-raok ma teuy an tommder
M'hen tou ! emezi, m'o rento,
Hag interest bras ganto. »

Ur verienenn prestourez
Ne vez kavet e nep lec'h.

- « E-pad an hañv, petra raec'h ? »

Emezi d' ar gaez paourez.

- « Kanañ forz ! Kanañ noz-deiz
Da ziduiñ va nesañ. »

- « Kanañ ? Labour skuizhus, feiz !
Mat ! kit da sotal bremañ. »

2, bis Ar c'hrilh hag ar verienenn

Ar c'hrilh rous, chomet en hañv
Da ziskanañ
Hep ehanañ,
N'he doa ken 'met bevañs skañv
Pa voe deut an avel viz.
Kaer he doa furchal gant tizh,
Ne gave na preñv na maoñ,
Seurt da lakaat ouzh he staoñ.
Hag hi da di an amezegez,
Ar verienenn, tost o chom,
Da c'houlenn 'vit he ziegezh
Da vont betek an heol tomm,
Un neubeudik greun da brestañ.

- Touiñ 'ran e teuin d'o rentañ,
Emezi, da vare ar foenn,
Hag interest bras ouzhpenn.
Ur verienenn da brestourez
Ne vez kavet e neb lec'h.
- E-pad an hañv, petra raec'h ?
Emezi, dichek, d'ar baourez.
- Kanañ laouen noz ha deiz,
Evit plijadur va nesañ.

- Kanañ ? Labour skuizhus, feiz !
Mat eo, kit da sutal bremañ.

AR BLEIZ HAG AN DANVAD

Un dañvadig bihan oa 'c'h evañ dour,
Dour-red ha sklaer evel ur melezour,
Pa zegouezhas warnañ ur pikol bleiz louet
O klask e voued
Ha du gant an naon :
-Petra 'rez aze te, lampon ?
Eme ar bleiz gant ur vouezh garo.
Piv 'n deus roet konje dit-te, pezh divalav,
Da zont da louzañ va soubenn din-me ?
Me da lazho, sell ! vezin keit-se !
- Aotrou, 'me 'n dañvadig, arabat deoc'h fachañ ;
'Barzh an dour-red emañ amañ,
Ha peogwir c'hwi zo dek paz uheloc'h
Evit aze moarvat an dour 'vo ket lousoc'h !
- Hen louzañ 'rez,
A laran dit, eme ar bleiz didruez ;
Ha me 'm eus klevet ouzhpenn warlene
Te 'poa klasket koll va brud din-me !
- Penaos ? peogwir ne oan ket ganet ?
Me n'on ket bloaz,
Me zo 'tenañ va mamm c'hoazh !
- Da vreur eo 'ta neuze ? - 'M eus breur ebet !
- Mat ! da gerent neuze ! Ur vandenn hailhoned,
Gant ar chas hag ar bastored,
'C'h ober brezel din-me bemdez !
Me 'zesko dit, genou glasvez !
Ha kerkent, hep hiroc'h abadenn,
E tap peg en e groc'hen.
Emañ strinket war al letonenn
Ha lonket hep pebr nag holen.

An neb zo Mestr d'en em gannañ
N'eo ket diaes dezhañ
Kaout ar ger diwezhañ.

4) AR C'HOUER HAG E VUGALE

Ar c'houer brudet Fanch Garo,
O welet o tont ar maro,
A c'halvas e baotred e-tal e wele kloz :
- "Gant a reoc'h, emezañ, ô ! na werzhit morse
Ar park hon eus bet a leve
Digant hon tadoù-kozh.
Un teñzor 'zo kuzhet ennañ.
N'ouzon ket e pe lec'h :
Gant un tammig kalon ha gant nerzh ho tivrec'h,
E tegouezhfot warnañ.
Distroit an douar, war-lerc'h an eost raktal ;
Freuzit, toullit, palit, ha sankit don ar bal
E pep korn hag e pep roudenn,
Hag en disterañ pouloudenn..."
Maro an tad, ar baotred a sank an douar
Du-mañ, du-se, du-hont, ar bal hag an alar,
Hag a-benn bloaz, un eost druz ha fonnus !
Tamm arc'hant, tamm aour, met ur gentel dalvoudus
Roet a-raok mervel d'ar baotred gant o zad :
Ur gwir deñzor eo labour vat.

5) AL LOUARN HAG AR REZIN

Ul louarn kozh, o chom e Kerber-Kilbignon
Du gant an naon, a welas stag ouzh ur pignon
Blokadoù rezin kaer, ruz ha druz, ha darev
Evit doare.

Ar c'hanfard kof-moan

En dije karet o c'haout da goan.

Allaz ! gwall uhel int savet,

Da vezañ, hep skeul, diskaret.

- Ba ! 'me Lan, traoù re c'hlas, mat d'ar mouilc'hi...

Gwelloc'h e vije bet chom eno da c'hlaouriñ ?

6) MARC'HARIG GOUZOUG-HIR

Un devezh Marc'harid, gouzoug-hir ha beg du,
A yae dre ribl ar stêr n'ouzon ket e pe du,
Gwintet war he divesket treut.
A-dreuz mantell an dour, lintrus evel an deiz,
E wele meilhed bras ha levned e-leizh
O c'hoariellat en o bleud,
Hag o tont war an aod. N'he doa ken 'met kregiñ
'Vit kaout peadra da zebriñ ;
'Met gwelloc'h e kave, 'm eus aon,
Gedal m'he dije brasoc'h naon.
Rak figus oa : ne gare ket
Reiñ terzhienn d'he c'halon o cheñch mare d'he fred.
A-benn ur pennadig, deut naon pelloc'h dezhi,
O teuler ur sell war ar stêr
E welas o tont diwar-herr
Brezhilligoù bihan, - O truez ! emezi,
Kozh-truilhoù bihan er giz-se
O klask dont ouzh va staon din-me
Un dismegañs e ve ! Koulz ganin chom war-yun
Eus ar Gwener betek al Lun."
Ur pennadig larkoc'h, e wel siliennoù
Oc'h horjellat en houlennoù :
- Siliennoù ? 'mezi : me zigorfe va beg
Da gozh-traoù n'eus enno na penn na lost na pleg?
Amzer, amzer ! Gedal a rin
Ken na deuio traoù fonnus din.
Siwazh ! ne welas, va c'hommer,
Na traoù dister na traoù pounner.
Gras voe dezhi, da derrañ naon, o skrabat plouz
Kaout ur velc'hwedenn rous.
Paotrezig vihan, naon ez peus ?
Na chom ket da sellet a-dreuz
Na da c'headal lipouzerzh
'Vel Marc'harig ar vouzerez.
Krog en da damm, bihan pe vras,
Ha pa ve ken 'met bara kras :
Sac'h goullo chom ket en e sav ;
Gwelloc'h nebeut eget netra.

7) AN DERVENN HAG AR RAOSKLENN

Un deiz bennak an dervenn
A lavaras d'ar raosklenn :
- Evidoc'h-c'hwi 'peus tro da glemm ouzh ho krouer :
Ul laouenanig evidoc'h 'zo re bounner ;
An disterañ mouchig avel, deut war al lenn
Da grizañ 'n dour, a bleg ho penn,
E-lec'h me... va zal bras, heñvel ouzh Menez-Hom,
Ouzhpenn ma tiarbenn holl bannoù an heol tomm,
A harp atao
Ouzh an avel hag he jav.
Peb avel, deoc'h-c'hwi korventenn,
Din-me n'eo ken 'met un aezhenn.
Ma teufec'h c'hoazh da chom e skeud ar skourroù bras
A ledan war va douaroù,
Ho pije nebeutoc'hig gloaz :
M'ho tiwallfe diouzh ar barroù
Allas ! peurliesañ c'hwi 'sav
Er Pradoù gleb, tachenn an avel hag ar glav...
Gwir ! ho krouer 'zo bet dizamant d'ho puhez.
- Un dra gaer eo ken bras truez,
A respont ar raosklenn. N'it ket d'en em chalañ ;
Ouzh an avelioù koulz ha c'hwi, me oar harpañ :
Plegañ 'ran, hep terriñ. Betek vremañ c'hwi 'peus
Dalc'het penn hep krommañ d'o gwashañ taolioù-reuz ;
Gortozomp ur pennad. - A-vec'h m'he doa komzet,
Setu 'z an hanter-noz o vont, o c'haloupat,
Ar spontusañ barrad-avel a voe klevet
O lakaat gwez da storlokat.
Harpañ ra 'n dervenn,
Plegañ ra 'r raosklenn.
An avel a yud gwashoc'h-gwazh... ur strakladenn !
Hag emañ strinket el lagenn,
Diwriziennet,
An hini oa he fenn tost da vro ar stered,
Hag he zreid sanket don
E rouantelezh an Anaon.

8) AR BLEIZ HAG AR C'HI-GARD

Ur bleiz treut, a welet an eskern war e gein
O sevel uhel evel drein,
A zegouezhas, un deiz, gant ur mellad ki-gard
Flour e vlevenn, ha tev ha lart.
Petra d'ober ? Kerzhet a-lamm
D'e lakaat e nav pe zek tamm ?
N'eo ket diaes ; met evelkent
Ar c'hañfard ki zo lemm e zent
Ha gouest d'en em zifenn. Un tamm mat gwelloc'h eo
Miret ar peoc'h gant ar c'hi tev.
Ar bleiz eta d'e gaout a ya 'n ur vousec'hoarzhin,
Hag a ro kaol dezhañ : - Pebezh tonenn, mastin !
- Ma karez, kenderv bleiz, te vezo ken lart-all,
A respontas ar c'hi. Lez 'ta da vuhez fall,
Deus ganin, gra da bakadoù,
Ha dilez pelloc'h da goadoù,
Pa ne gavez enno, da genvreudeur ha te,
Nemet traoù dister da lipat,
Goude tapout meur a flipad
Brezel ha kannoù betek re.
- Ha ma'z afen ganez, petra vije va c'harg ?
- Netra koulz lavaret, mont gant da vestr d'ar park.
Fichal da lost dezhañ, d'e wreg ha d'e baeron
Hag ur wech an amzer harzhal ouzh ar laeron ;
Hag hep ezhomm d'en em gannañ,
Te dapou digant Marianna
Tammoù kig hag askorn, kement ha ma kari,
Hag a vo flouret c'hoazh gant an holl, me bari.
O klevet dibunañ kement a gomzoù flour,
Ar bleiz en e lagad a sav uhel an dour.
'Met en ur vont e wel n'eus war gouzoug ar c'hi
Blevenn ebet muioc'h eget war gern e fri
- Sell ! emezañ, penaos ? Kouezhet da vlev dija ?
- Seurt ebet. - Penaos, seurt ? Lakaomp nebeut a dra
- Lavar sklaeroc'h, kenderv. - Selaou, pa vezan stag,
E teu din a-wechoù drebon un tamm bennak.
- Stag ? Te vez stag ? Ne c'hellez ket
Mont en tu ma karez, hep chadenn ha d'ar red ?
- Ur pezh-kaer ! - Ur pezh-kaer ? Evidon-me n'ez in
Morse da vevañ stag, nag hiziv na warc'hoazh,
Pa rofet friko bemdez din.
Ha kerkent ar bleiz treut a dec'h, hag a red c'hoazh.

9) AR GWESKLEV HAG AN EJEN

Ur gwesklev ' welas war ar prad

Un ejen bras ha maget mat.

Hi zo bihan evel ur vi :

Ouzh an ejen he deus avi,

Hag e poagn, hag e c'hwezh

Evit kaout ment ha pouez,

Hag ec'h astenn he c'harvelloù :

- Va c'hoarig vat, taol da selloù ;

A-walc'h eo ?

- Nann n'eo ket.

- Deut on tev ?

- Tamm ebet.

Dont a ran bras ?

- Ned out kresket tamm 'bet c'hoazh."

Kement a c'hwezh e lakaas,

Ma krevas hag e varvas.

Kalz a dud n'int ket furoc'h :

O klask sevel dreist o renk !

Chom izel a zo suroc'h

Da virout ouzh buhez trenk.

10) PERRIN HAG AR PODAD LAEZH

Perrinaig, ur podad laezh war gern he fenn,
Kompezet mat gant un torch foenn,
A gonte degouezhout, hep trubuilh, e Kergoad
Mibin ha gwisket berr, e kase pell he zroad
Hag evit mont gant tizh hag herr,
E poueze start war seulioù plat he botoù-ler.
O vont, edo 'c'h ober ar gont
Eus arc'hant al laezh dous. Petra vezo prenet
Gant kement-all a bezhioù ront ?
Na vezin ket nec'het.
Prenet e vo kant vi, lakaet yer d'o goriñ ;
Pa vezint diglozet, chomin ket da c'hlaouriñ :
Va yerig bihan koant, diwallet deiz ha noz,
A c'hello mont ha dont em porzh ledan ha kloz.
Me zo tanav va divskouarn :
Fin e vezo Lan al Louarn
Ma ne rank lezel ganin,
Pa ve ken,
Yer a-walc'h da gaout... ur penn moc'h,
Doujañs deoc'h !
Hemañ vezo lardet gant un nebeudig brenn,
Peogwir pa oa prenet oa dija 'n hoc'hig krenn.
Arc'hant bras em bo diwarnañ,
Rak me yel' da Landi gantañ.
Ha piv neuze viro na lakain en va c'hraou
Ur vuoc'h nevez-hal, p'eo marc'had-mat an traoù ?
Ha leue bihan war e lerc'h ?
Nag a blijadur dit, va merc'h,
E welout o lamm, o fringal er c'hogn-tro !
Perrin a drid kement ma lamm ivez d'he zro :
Torret ar pod, skuilhet al laezh,
Ha dihunet Perrin gaezh.
Kenavo vioù, yer, saout ha moc'h :
Re abred e kanen deoc'h !
Beuzet en he zristidigezh,
E sell a-gorn ouzh an eien pinvidigezh
Skuilhet ganti war an hent bras.
Ne vo ket lorgnet gant he gwaz ?
Nann, met lesanvet gant tud sot :
Perrin an Torr-Pod.
Bremañ ret eo bezañ leal : Piv ne chom ket da hunvreal,
Evel Perrin, gwech ha gwech, en ur vont
Hag en ur zont ?
Kousket, hanter-gousket, e kav deomp
E kouezh danvez bras ganeomp :
Un teñzor dindan an nor,
Ur c'hastell war vord ar mor !
Hag ar bed o vont en-dro,
Ni chom bout ha bout hep tro.
Ur pezh kaer !

Gant na vezimp drouk na laer,
Na fallakr nag avius,
Lezomp 'ta da vont hor spered,
A-wechoù da vro ar stered ;
Kaout esperañs zo prizius :
Gant esperañs ha dour yen,
E vez bevet meur a zen.

11) AR C'HAD HAG AR VAOT

Ne dalv ket mont d'ar red
Ma ne loc'her abred.
Ar vaot her gouie mat, ar c'had n'her gouie ket.
- Greomp, eme 'r vaot d'ar c'had, greomp ur bariadenn
E vezin en da raok e-kichen ar raden.
- N'ouzout ket petra levez
Eme 'r c'had rous o c'hoapaat ;
Kae 'ta d'an apotikerez
Da glask louzoù skiant-vat !
- Ezhomm ebet ; c'hoarzh ar pezh a gari,
En da raok e vezin, ur wech c'hoazh me 'bari.
Klaoustre voe graet raktal ; war be briz, n'ouzon ket ;
Na piv 'varnfe ; kement-se ne ra seurt ebet.
E pevar lamm fonnus va gad
He dije treuzet holl ar prad
M'he dije graet lemnen, evel pa red en erc'h
Gant daou pe dri gi war e lerc'h ;
Met amzer he doa da beuriñ
P'edo pell diouzh pep mereuri,
Ha da selaou boud an avel
Evel ur bugel en e gavell ;
Setu ma lez ar vaot da loc'h.
Homañ 'gerzh hag a sach gant tizh
War he dresik e-touez ar glizh.
Etre ma kerzh, ar c'had a roc'h,
Dre m'he deus mezh un tamm, o kaout enor ha trec'h
Evit ken nebeudig a vec'h.
Ne fiñv ket, ar c'had : chom a ra
Da vorin, da beuriñ, da c'hoari gant netra.
Met pa wel emañ tost ar vaot d'ar bern raden
E tistag a-benn-herr peder pezh-rampadenn...
Siwazh ! War-lerc'h oc'h en em gaout !
Ha gant ar vaot ez eas ar maout.
- Ac'hanta, dimezell, m' oa ket lavaret deoc'h
E vijen bet trec'h ? C'hwi zo skañv ;
Ur pezh-kaer ! C'hwi 'vije bet klañv
M'ho pije 'veldon-me douget ho ti ganeoc'h !

12) AL LOUARN HA MARC'HARID GOUZOUG-HIR

Un devezh al louarn, troet d'an dispignoù,
A zalc'has da leinañ Marc'harid gouzoug-hir.
N'en doa da reiñ dezhi na kig yar na kouignoù,
Netra ken nemet yod. Alanig evit gwir,
Oa treut e geusturenn : paour e ranke bevañ !
Pa voe skuilhet ar yod gant an trubard louarn
Hep na pebr na holen en ur pladig houarn,
Marc'harid hir-he-beg a dostaas d'hen evañ.
'Met Lanig en ul lipadenn
A riñsas a-grenn ar bladenn,
Ha Marc'harid kaezh n'he doa bet
Tamm ebet.
'C'hellit krediñ
Oa gweñv enni !
Un nebeudig goude, 'vit kas an dorzh d'ar gêr,
E pedas Lan d'he zro da lein war ribl ar stêr :
- Hag ez in, eme Lan, 'baoe m'on dizonet
E plijas din atao leinañ gant mignonet.
D'an deiz merket eta, setu Lanig d' he zi,
Yac'h e galon, na petra 'ta.
Ar c'hwez-vat eus a-bell o tont betek e fri
A lakae 'n e lagad levez da barañ.
Ha pa wel darev lein, ha poazhet mat ouzhpenn,
Kig e tammoù bihan, ha re vras, ha re grenn,
E c'hoarzh en e varv. Met Marc'harid he deus,
'Tre ma wele Lanig o tont war gein ar c'hleuz,
Taolet ar fritadenn en ur voutailh toupok
Foñset tev, 'met moan he gouzoug.
Marc'harid gant he beg a dapas tammoù brav.
Ha Lan... nag e fri nag e bav
Ne daent e-barzh. N'en doa gallet
Nemet chom a-sav da sellet.
War-yun e rankas dont d'ar gêr ar Mestr Louarn
Mezhek, kouezhet e lost ha pleget e skouarn :
Evel pa vije bet tapet en e lochenn
Gant ar c'hilhog pe gant ar yar glochenn
Ur gentel vat d'an drubarded :
Abret pe ziwezhat d'o zro vezint lardet.

13) YAR AR VIOU AOUR

Ma klaskit re vuan bezañ pinvidik-bras,
Diwallit mat da goll ho tanvez sec'h ha glas.
E-barzh ar skridoù kozh e komzer eus Yann Baour,
Perc'henn d'ur yarig ruz a zozve vioù aour :
Bemdez kerkent hag an deiz
Ur vi aour e-barzh he neizh !
- Asa 'me Yann 'vidon-me gred ez eus, hep mar,
Un teñzor e kov va yar ;
Ne vo ket kalz a dra
Gwelet e p'lec'h emañ.
Lazhomp ar yarig ruz." Allaz ! n'oa seurt enni
Nemet ar pezh a vez er yer fall da zezviñ.
Ha kollet gant Yann, dre c'hoantegezh,
Ur yar a gen vras talvoudegezh.
Ur gentel vat d'ar skraberien :
En hor bro, nag a dud a zo bet diskaret
Aet da baour en un taol dre m'o dije karet
Bezañ diouzhtu milionerien.

14) AR PESK BIHAN HAG AR PESKETAER

Peskig bihan a vo bras
Ma ro Doue buhez dezhañ,
Met ma chom e penn va las
Me ne daolin ket anezhañ ;
Rak n'on ket sur d'e dapout ur wech all,
A lavare Yann ar Gall.
Yann ar Gall, e dour ar stêr,
En doa tapet ur pesk bihan, munut ha berr.
- Unan muioc'h, eme Yann,
Mat da fritañ gant amann.
Mat da fritañ ? 'me beskig en e yezh ;
Asa Yann, n'ez peus ket mezh ?
Kant eveldon dit da chaokat
Ne raint ken 'met ur c'henaouad.
Gortoz 'ta ma savin bras ;
Neuze te va zapo c'hoazh,
Hag, ez pezo leun a voneiz
Evidon digant ur bourc'hiz.
- Leun a voneiz, eme Yann Besketour,
Serr da veg 'ta, mestr prezegour ;
Komzoù din-me 'reont ket hillig,
Emberr te 'z ay war ar billig.
Eus an traoù mat hag an traoù brav
Kaout unan a dalv gedal nav.

15) AR C'HAZH, AR GAERELL HAG AL LAPIN

Ur mintinvezh, ar gaerell rous a zeas da chom
E palez ul lapin, un toullig don ha kromm.
N'oa ket diaes dezhi ! Yannig n'oa ket er gêr :
Kerkent ha gouloù-deiz oa aet da glask an aer
Ha da fringal hervez e c'hiz
E-touez ar melchen hag ar glizh.
Pa 'n doe peuret, fringet, graet troidellerezh,
Distroet en e di,
E wel ar gaerell rous deut, mar plij, er prenestr
Da ziskouez beg he fri :
- O Doue benniget, petra 'welan amañ ?
Eme Yannig. Ur gaerell o klask diframmañ
Va lojeiz diganin ! Er-maez, er-maez, Itron !
Anez dizale 'cheñchot son ;
Rak me c'halvo d'ober archer
An holl razhed eus ar c'harter.
An Itronig beg moan a respont hep lentañ
Eo pep douar d'an nep a dap krog da gentañ,
Ha n'oa ket tro d'ober na brezel na prosez
Evit ur c'hozh toullig ken bras hag ur votez ;
- Ha pa vije ken bras ha Breizh
Me garfe gouzout peseurt reizh,
Emezi, zo douget evit hen reiñ da-vat
Kentoc'h eget din-me, da Yannig pe d'e dad.
Al lapin a gomzas eus gizioù fur ha kozh
A ren ar gwir war gement toull ha kement foz.
- Gant ar c'hiz, emezañ, an toull zo bet roet
D'am zad kozh ha d'am zontoned
Ha din-me war o lerc'h... C'hwi garfe vije 'n traoù
Da-vat d'ar c'hentañ laer, d'ar c'hentañ samm-al-laou ?
- Peoc'h ! eme 'r gaerell, deomp da gaout
Ar c'hazh Minaou. Hennezh zo maout
E-kreiz ober e bedennoù
Da zifuilhañ 'n holl gudennoù.
Ha raktal ez eont o-daou
Da gas an abadenn dirak lezvarn Minaou :
Er gêr edo, pakadennet dindan e vlev
Evel ur santig lart ha tev.
- Va bugale, 'me 'r c'hazh, puchet en e sav, sonn,
Deuit amañ tost ; rak me zo kozh, gwall vouzar on.
Hag i tostaet hep difiziañs,
An targazh a sell a vichañs,
Ha dao, diouzh an daou du, taolet e skilfoù lemm,
O moug, ha graet ar peoc'h : hini 'bet ken o klemm !
Setu petra zegouezh gant daou roue bihan
A za da gas tammoù chikan
Da zifuilhañ d'ur Roue bras :
O daou 'vezont luziet ha laeret sec'h ha glas !

16) YANN AR C'HERE HAG AN ARC'HANTOUR

Yannig, ar c'here kozh,
A gane 'z ar mintin betek an noz.
Ur blijadur oa e welet,
Krog atao en ur minaoued,
O tistagañ kanaouennoù,
'Vel un eostig war e skourroù.
En e gichen o chom e oa
Un arc'hantour, karget a beadra :
Ur bern aour en e diretenn,
Ur montr aour ouzh e jiletenn,
Ur frak hir war e levitenn...
Ur c'hof tev 'vel ur varrikenn...
Met allaz !... nec'het marv gant e zanvez !...
Ne gane ket kalz, hennezh ;
Ha ne gouske tamm ; pe da vihanañ,
Pa zegouezhe dezhañ
Ober diouzh ar mintin ur vorenn,
Yann hen dihune gant e ganaouenn !
Ha setu ma klemme,
Abalamour ne deu ket an Aotrou Doue
Da zegas da werzhañ d'ar marc'had,
Evel ar boued hag an dilhad,
Ar c'housked,
Gwellañ louzoù d'ar boan spered.
Un devezh e c'halvas Yann d'e balez :
"Mignon Yann, emezañ, peseurt gonidegezh
A c'hellez-te da gaout en ur bloavezh ?"
- En ur bloavezh, aotrou ?
(Ha Yann a c'hoarzhe 'leizh e c'henou.)
Oh ! me ne sellan ket keit-se ;
Kont un devezh a zo a-walc'h din-me ;
Me, pa c'hellan tapan bemdez
Yod ha soubenn ha patatez,
A zo barrek atao
Hag a gan, pe vez sec'hor, pa vez glav !"
- "Ya ! met neuze, peseurt gonidegezh
Ez peus eta en un devezh ?
- "En un devezh, aotrou ?
(Ha Yann o sevel e vuzelloù.)
Oh ! a-wechoù kalz, a-wechoù nebeut ;
A-wechoù 'vez druz, a-wechoù 'vez treut :
Me ne lakaan ket kalz evezh.
Koulskoude 'kavan, an aotrou Person
Gwall alies en e sarmon
A gustum embann gouelioù nevez
Da vezañ miret war ar pemdez ;
Ne garan ket chom dilabour !"
An aotrou a chomas mantret
O klevet paotr ar minaoued.
Hag hen dispakañ 'r sac'had aour :

- "Sell, emezañ, set' amañ 'zo dit-te, Yann baour ;
Mil skoed ! kas anezho d'az hini gozh, Mari,
Pe gra gantañ 'r pezh a gari !"
Satordeien ! Yann a soñje dezhañ
Oa berniet eno dirazañ
Kement pezh aour 'zo deut er bed
Abae Sant Krepin benniget !
Ha d'ar red d'o diskouez d'e hini gozh,
Ha buanoc'h c'hoazh d'o dastum kloz
Ha don er pres.
Allaz ! Kenavo, laouenidigezh !
Adalek an deiz-se,
Ne c'hoarzhaz morse,
Ne gouskas banne,
Hag ar ganaouenn...
Chomet a-dreuz en e gornailhenn !
'Pad an deiz ne denne ket e lagad
Diouzh ar pres ha diouzh ar yalc'had ;
'Pad an noz pa deue 'r c'hizhier
D'ober sabat 'barzh ar solier :
"Dal 'me Yann, 'ma 'l laer ganto !"
Ha dioc'htu 'lakae e vragoù :
"Oh ! Oh ! 'me Yann, an dra-mañ 'bado ket !"
Hag un devezh Yann a yeas d'ar red
Da gas d'an arc'hantour e sac'had aour :
Dalit, dalit, emezañ,
Me 'meus ket ezhomm eus ar c'houignoù-mañ,
Me 'zo gwelloc'h ganin chom paour,
Ha gellout kousket ha kanañ !"

17) AR BLEIZ HA MARC'HARID GOUZOUG-HIR

Marlonk evel ar Bleiz,
A lavarer e Breizh.
Ur bleiz o tebriñ d'e lein
Ul louarn tapet er c'hleuz
A lonkas ken trumm ar mell-kein
Ma chomas un askorn a-dreuz
En e c'houzoug. N'oa ket marv ; da vihanañ
Tost edo da zialanañ,
Kentañ welas, dre chañs vat,
O tont er penn all d'ar prad
Oa Marc'harid gouzoug-hir.
Dre sinaloù (pa 'z eo gwir
Sevel e vouezh ne c'hell ket)
Ar bleiz he galv ; ha deut d'ar red
Marc'harid, gant he beg moan,
A denn an askorn hep poan.
Met pa c'houlenn bezañ paeet :
- Bezañ paeet ? Hag an askorn ez peus laeret,
Eme va bleiz, n'eo ket brav dit,
Bet da benn em gouzoug ha lezet da vont kuit ?
Lapous dianaoudek ! kerzh atao
Diwall da zont dindan va fav.
Evel ar bleiz,
Va zudoù keizh,
An digalon a gar goapaat
An nep en deus dezhañ graet vat.

18) Ar pod pri hag ar pod houarn

Ar pod houarn d'ar pod pri
A lavaras : « Dont a ri
D'ober eun dro war an hent ? »
« Nann, emezañ, me 'zo lent,
Me 'gav din, gwellañ ran
Eo chom amañ 'tal an tan :
Ma'z afen da redek bro,
'Teufen ket a-bezh en-dro,
Te, p'eo kalet da groc'hen,
Kae da-unan da bourmen ! »
« Deus, deus, eme 'r pod houarn,
Me 'zo krog en da skouarn,
Ha pa zegouezho ganeomp
Tra pe dra re galet deomp,
N'ez ay ket d'az pigosañ :
Me 'z ay 'trezoc'h da dosta. »
Ar pod pri 'oa desevet,
Hag e loc'hont a-gevret.
War o dresig e kerzhont
Kamm-digamm, gwellañ m'hellont.
War ar geot, ar spern, an drein,
War an toulloù, war ar vein.
Med allaz ! Ibilien ha meinigoù
A ra stroñs d'ar podigoù ;
Da bep stroñs, da bep stokad,
E rankont en em bokad :
Hag ar pod pri, a-raok ma c'hell ober kant lamm,
'Zo gand ar pod houarn,
Bruzhunet e mil tamm,
Bruzhunet e skouarn,
E dreid, e gov, e zremm.
N'en-doa ket a dro da glemm !

Eun tammig kentel bremañ
A vezo aes da dennañ.

Evid kompagnunezh, klaskomp tud eus hor stad.
Ma klaskomp tud uhel, abred-abred moarvat
Evel ar podig pri
E tapimp war hor fri.

19) BODADEG GANT AR RAZHED

Er vilin vras ar c'hazh Mignaon
A gutuilhe ken bravik ar razhed,
Kement anezho 'n doa lazhet,
Ma n'o gweled mui ken, na war laez nag en traoñ.
Un nebeudig oa bev, met o doa ken bras aon
Ma choment en toulloù da vervel gant an naon.
'Vit ar re-se Mignaon n'oa ket ur c'hazh hepken,
Met un diaoul mevel gant an den.
Un devezh, aet ar c'hazh da redek tro-war-dro,
D'ober charivari gant kizhier all ar vro,
E voe gant ar razhed e pleg un tamm moger,
Bodadeg da welet petra vije d'ober.
Ur razh dour, kozh ha fur, leun a skiant-prenañ,
A zisklerias en ur grenañ
'Oa ret, kentañ vije gellet
Stagañ dindan gouzoug an targazh marellet
Un ourouller. Neuze, 'mezañ, pa glevfent trouz,
Brezel ha tan gant Mignaon lous,
E klaskfent buan riboulloù
Da vont d'ar red en o zoulloù.
N'oa ken silvidigezh, emezañ, ne oa gour.
Ha pep hini gavas komze mat ar razh dour.
Met stagañ 'n ourouller a voe 'n abadenn all :
- 'Vidon-me ne rin ket, rak Mignaon n'eo ket dall.
- 'Vidon-me ne rin ket, me vije tapet fall,
A lavarjont bep eil. - N'oe kavet razh ebet
D'ober al labour a oa dleet.
An dud ivez gar alies
En em vodañ da zivizout : n'eo ket diaes ;
Met pa vo d'ober tra pe dra,
'Stagañ 'n ourouller ouzh al laer,
Furchal e sac'h d'ar pilhaouer,
Unaniñ Yann hag e vamm gaer,
An holl a dec'h ha den n'her gra.

20) AR C'HAZH HAG AL LOGODENN VIHAN

Ul logodenn yaouank ha berr he skiant c'hoazh,
Kouezhet e krabanoù Mignaon, ur pikol kazh,
A glaske, dre glemmoù, tenerat e galon.

- Lezit 'ta, mar plij, ac'hanon

Da vont kuit, emezi. Rak pe seurt droug a ran

Er solier nag en-dro d'an tan ?

Me pa lonkan ur silzigenn

A vez rond evel ur varrikenn !

Ur c'hreunenn winizh a zo re

Da logod ker bihan ha me ;

Me zo treut-gagn ! Ma karit gedal tri miz all,

Ah ! neuze 'vat ho pugaligoù 'dezo mall

D'ober friko gant va zonenn !"

- Klev 'ta 'me 'r c'hazh, na pebezh randonenn ;

Faziañ 'rez

Logodig kaezh,

N'eo ket din-me 'kontañ krakoù :

Me rank difenn gwinizh Jakou

Ha me zo kozh ha me zo kazh,

Ha kizhier deut d'am oad ne druezjont biskoazh.

Gortoz 'ta ma vezi kaset

Da ziskuizhañ don em c'hased.

Va bugaligoù 'ouezo brav

Kaout logod all d'ober lip-e-bav."

Ha kerkent e skilfoù kalet

A ra gant logodig mil damm war an oaled.

Ar re yaouank a gred

Dre gomzoù flour gounid an holl ;

Met ar re gozh ne garont ket

Na trueziñ na lezel traoù da goll.

21) AL LEON HAG AR GELIENENN

« Kerzh kuit, tammig krouadurez
Savet diwar breinadurezh. »

Al leon en-doa kavet brav
Komz er giz-se d'ar gelienenn.
Honnezh, goude 'n tamm prezegenn,
A zisklerias brezel, ha yao !

« Te 'gav dit, emezi, war zigarez out bras,
E rez aon din-me, lakepod !
An ejen, daoust m'eo brasoc'h c'hoazh,
A rank plegañ din, dichipot.

Te 'ray 'veldon ! » - Hag hep kas teir gwech da embann,
E son gand he c'horn-boud : 'mañ digor an emgann !

Mond a ra kuit, eur pennadig ;
Deut en-dro, sioul, goustadik.

Dao ! war e chouk e sank he broud,
E kant lec'h all, e piñs hag e toull e donenn :
Al leon, e vuzell, gwenn gand an eonenn,
Tan 'n e lagad, a yud hag a roc'h hag a voud :
Ar spont a red war an draonienn !
Abalamour da biv ?
D'ar gelienenn, tud keizh !
Ne sko taol 'bet e-biou :

Pikat a ra 'n aneval bras, a-zehou, a-gleiz
War e gein, war e gov, war e benn, war e fri,
Hag e toull e fronell. A ! neuze 'vat e kri !
An askelleg, kuzhet en toull, a rank c'hoarzhin

Pa wel ar bleveg, ar Mastin,
Bep tro ma tap eur biñsadenn,
O tistagañ div ruadenn ;
Gant e zent a-leizh e c'henou,
Gant e bav, gand e ivinoù,
'H en 'n em zraillañ betek ar gwad,
Hag o ruziañ leton ar prad ;
Gant e lost, evel ur fouet-ler,

O strakal, o lopañ ; ken na gouezh a-benn-herr,
'Hed e lañchenn, hanter-varv, trec'het da vat !

Ar gelienenn, gant he c'horn-boud, e kement lec'h
A ya d'embann : « Ar maout 'zo din, din eo an trec'h !

Allaz ! n'hellas ket mont gwall-bell ;

E-touez gwiad-kevnid, stignet en eur c'horn-tro,
A-bouez he fenn hag he divaskell,
'Oe kroufet ha plaouiet d'he zro.

Un tamm kentel : alies evit hor c'hannañ,
Ar gwashañ enebour eo 'n hini bihanañ,
Hag ar vrezelourien deut yac'h eus kant brezel,
An disterañ preñvig a ray dezho mervel.